

Sygn. akt III AUa 17/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Elżbieta Czaja
	sędzia Jerzy Antoni Sieklucki sędzia (del.) Lucyna Stąsik-Żmudziak (spr.)
Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2020 r. w Lublinie

sprawy P. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 20 listopada 2019 r. sygn. akt VIII U 796/19

I. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie;

II. zasądza od P. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Lucyna Stąsik-Żmudziak Elżbieta Czaja Jerzy Antoni Sieklucki

III AUa 17/20

UZASADNENIE

Decyzją z dnia 7 lutego 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że P. S. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym to jest emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od dnia (...). Organ rentowy negował, by ubezpieczona faktycznie rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej w dniu(...).

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2019 roku Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że P. S. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od dnia (...)i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od dnia (...).

Sąd wskazał, że ustalił następujący stan faktyczny:

P. S. (...)zarejestrowała działalność gospodarczą w (...) pod nazwą (...). Przedmiotem tej działalności była sprzedaż detaliczna wyrobów tekstylnych, odzieży i obuwia prowadzona na straganach i targowiskach (wyrok (...) k. 29 a.s.).

Odwołująca zgłosiła się do ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia (...).

Część środków finansowych na rozpoczęcie działalności uzyskała od matki. Zaopatrywała się w towar w hurtowniach. Kupowała przedmioty użytkowe, gospodarstwa domowego i okolicznościowe. Przygotowywała z nich w domu własne kompozycje kwiatowe w postaci bukietów, stroików, kwiatów w doniczce, skrzynie. Przy ich wykonywaniu pomagała jej matka.

Wnioskodawczynie sprzedawała wykonywane przez siebie rzeczy na targu w G., Z. i A. w dni targowe - środy, czwartki i soboty. W pozostałe dni przygotowywała je do sprzedaży. Artykuły te przewoziła samochodem używanym przez M. S..

W dniu 25 października 2018 roku odwołująca wyjechała do partnera do Belgii. W tym czasie w prowadzeniu działalności gospodarczej pomagała jej matka. Z uwagi na komplikacje związane z przebiegiem ciąży, odwołująca była zmuszona pozostać za granicą. Do Polski wróciła w marcu 2019 roku.

Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej odwołująca osiągnęła dochód w kwocie 6 660 złotych. Za 2018 rok nie zadeklarowała należnych kwot do zapłaty z tytułu zaliczek oraz podatku do zapłaty. Nie stwierdzono zaległości podatkowych. Prowadzeniem księgowości firmy (...), rozliczaniem w Urzędzie Skarbowym i w organie rentowym zajmowała się jej matka, M. S., która posiadała upoważnienie odwołującej do dokonywania tych czynności.

W dacie rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej wnioskodawczynie była w 7 miesiącu ciąży. W dniu (...) urodziła dziecko.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie przywołanych dowodów. Sąd uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawczynie co do okoliczności faktycznych, w tym rodzaju, zakresu i rozmiaru prowadzonej działalności gospodarczej, a także wymiaru czasu pracy, jaki poświęcała na wykonywanie czynności związanych z jej prowadzeniem. Wnioskodawczynie opisała dokładnie przedmiot prowadzonej działalności i sposób jej prowadzenia. W tym zakresie jej zeznania były zbieżne i znajdowały potwierdzenie w zeznaniach świadków J. P. (1) oraz M. S..

Zarówno wnioskodawczynie, jak też świadkowie J. P. (1) oraz M. S. opisali zakres czynności, jakie odwołująca wykonywała w ramach prowadzonej działalności. Potwierdzili, że osiągała z tego tytułu przychód. Okoliczności te w pełni potwierdzone zostały dowodami z dokumentów w postaci faktur, zeznania podatkowego (...)oraz pisma Naczelnika Urzędu Skarbowego w K..

Podstępowanie dowodowe wykazało, że od (...)wnioskodawczynie podjęła pozarolniczą działalność gospodarczą, która była faktycznie realizowana. Wnioskodawczynie dokonała czynności legalizujących działalność gospodarczą w postaci wpisu do ewidencji i zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych. Z zeznań świadków wynikało, że działalność ta nie miała charakteru fikcyjnego, wykonywana była w sposób zorganizowany i ciągły.

Zeznania wszystkich przesłuchiwanych w tej sprawie i wymienionych wyżej osób Sąd uznał za logiczne, wewnętrznie spójne i wzajemnie ze sobą zbieżne, a nadto konsekwentne, rzeczowe i znajdujące ugruntowanie w treści zebranego materiału procesowego, zwłaszcza w dowodach ze zgromadzonych dokumentów. Dowody w postaci pisma Naczelnika Urzędu Skarbowego w K., deklaracje i dane wynikające z przedłożonej ewidencji przychodów oraz faktur nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności, treści oraz nie zostały zakwestionowane przez strony, tym samym brak było

podstaw do odmówienia im waloru wiarygodności. Sąd obdarzył również wiarą treść dokumentów przedłożonych przez wnioskodawczynię w postaci faktur. Wynikało z nich, iż P. S. ponosiła koszty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie P. S. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie. Sąd powołał art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. 2019, poz. 300 ze zm.), zgodnie z którym do zakresu działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy, między innymi, realizacja przepisów o ubezpieczeniach społecznych, a w szczególności stwierdzanie i ustalanie obowiązku ubezpieczeń społecznych. Wskazał, że ubezpieczenie z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej powstaje z mocy prawa, a decyzja organu rentowego ma jedynie charakter deklaratoryjny, potwierdzający powstanie prawa z chwilą ziszczenia się jego ustawowych przesłanek. Przepis art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 13 pkt 4 ustawy systemowej kreuje obowiązek podlegania osób prowadzących pozarolniczą działalność ubezpieczeniom z mocy ustawy od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, a obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą wynika z faktycznego prowadzenia tej działalności, która realizuje cechy określone w art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 roku Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. 2019, poz. 1292 ze zm.). Z powyższego wynika, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma prawo stwierdzać obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, a co za tym idzie, ustalać brak istnienia takiego obowiązku. Przepisy art. 6 ust. 1 pkt. 5, art. 11 ust. 2 i art. 12 ust. 1, art. 13 pkt. 4 ustawy systemowej stanowią, iż obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą i obowiązek ten powstaje od dnia rozpoczęcia prowadzenia tej działalności do dnia do dnia jej ustania. Konieczne zatem jest dokonanie analizy pojęcia prowadzenia działalności gospodarczej pozarolniczej, a tą należy przeprowadzić w oparciu o dyspozycję art. 3 powołanej ustawy, zgodnie z którą działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. Za definiujące taką działalność uznaje się cechy takie jak profesjonalność, samodzielność, cel zarobkowy, podporządkowanie regułom opłacalności i zysku (lub zasadzie racjonalnego gospodarowania), trwałość prowadzenia, wykonywanie w sposób zorganizowany i przede wszystkim uczestniczenie w obrocie gospodarczym. Właściwości cechujące działalność gospodarczą, które powinny występować łącznie, to działanie stałe, nieamatorskie i nieokazjonalne, z elementem organizacji i planowania oraz zawodowości rozumianej jako fachowość, znajomość rzeczy oraz specjalizacja (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2014 roku, I UK 235/13, LEX nr 1444493). Powtarzalność czynności, pozwala na odróżnienie działalności gospodarczej od jednostkowej umowy o dzieło lub zlecenia albo umowy o świadczenie usługi, które same w sobie nie składają się jeszcze na działalność gospodarczą. Stały zawodowy charakter oznacza zamiar niekrótkiego prowadzenia działalności gospodarczej. Natomiast dana działalność jest zarobkowa, jeżeli jest prowadzona w celu osiągnięcia dochodu (zarobku) rozumianego jako nadwyżka przychodów nad poniesionymi kosztami. Działalność pozbawiona tego aspektu jest działalnością charytatywną, społeczną, kulturalną i inną (określaną mianem non profit). Brak przedmiotowej cechy przesądza, iż w danym przypadku nie można mówić o działalności gospodarczej. W tym zakresie znaczenie ma jednak również kryterium subiektywne w postaci dążenia danego podmiotu do osiągnięcia zarobku (będącego zazwyczaj zyskiem) przez wykonywanie określonej działalności. Nie jest więc konieczne faktyczne osiąganie dochodów z danej działalności. Przynoszenie strat przez daną działalność nie pozbawia jej statusu działalności gospodarczej, ale o ile podejmowane działania w ramach tej działalności są racjonalnie nakierowane na osiągnięcie tego zysku. Brak którejkolwiek z cech działalności gospodarczej, wymienionych w ustawie oznacza, że podejmowane czynności nie stanowią o prowadzeniu działalności gospodarczej. Dodać należy, że ocena, czy działalność gospodarcza rzeczywiście jest wykonywana, nie jest dokonywana wyłącznie w oparciu o wpis do ewidencji działalności gospodarczej. Decydujący jest bowiem fakt jej rzeczywistego wykonywania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 roku, III UK 43/11, LEX nr 1365701).

W ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd stwierdził, iż podjęte przez P. S. czynności stanowią o prowadzeniu przez odwołującą działalność gospodarczej. Czynności podejmowane przez wnioskodawczynię polegały na sprzedaży i handlu obwoźnym na targowiskach w okresie od (...). Wnioskodawczyni zeznała, że w dacie jej podjęcia nie istniały przeciwwskazania lekarskie do wykonywania prac. Przy czynnościach tych pomagała jej matka. Uznał tym samym, że wnioskodawczyni była gotowa do świadczenia usług i miała możliwości ich faktycznej realizacji, również dzięki

pracy M. S.. Powyższe okoliczności wskazują, iż wnioskodawczyni miała zamiar stałego, zarobkowego prowadzenia działalności gospodarczej, podjęła działania podporządkowane zasadzie racjonalnego gospodarowania, a jej działania czyniły zadość zasadzie powtarzalności i były realizowane w sposób ciągły od września 2018 roku, co uzasadnia uznanie jej aktywności za wykonywanie działalności gospodarczej.

Ocenie tej nie sprzeciwia się fakt, iż wnioskodawczyni rozpoczynała prowadzenie działalności gospodarczej była w ciąży. Był to trzeci trymestr ciąży, przy czym prawidłowo przebiegająca ciąża ubezpieczonej nie mogła być uznana za przeszkodę do skutecznego rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej. Samo rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej w okresie ciąży, nie jest w żadnym zakresie sprzeczne z prawem. Nadto, podjęcie i wykonywanie przez kobietę w ciąży pozarolniczej działalności gospodarczej, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie przez nią świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem, jeżeli działalność ta - co w niniejszej sprawie zostało wykazane - była faktycznie wykonywana (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 marca 2013 roku, III AUa 1542/12, LEX nr 1311944). Jednocześnie stan zaawansowania ciąży sam z siebie nie stanowił przeszkody do wykonywania działalności gospodarczej w sposób ciągły nawet w sytuacji przewidywanego jej zawieszenia z uwagi na konieczność opieki nad dzieckiem (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2014 roku, I UK 235/13, LEX nr 144449).

W niniejszej sprawie Sąd uznał, że nie można także mówić o naruszeniu art. 58 § 2 k.c. stanowiącego o nieważności czynności prawnej z uwagi na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego, przez które zwykle rozumie się ogół obowiązujących w stosunkach między ludźmi reguł postępowania. Działania P. S. związane z rejestracją działalności gospodarczej oraz zgłoszeniem do ubezpieczeń społecznych nie sprzeciwiały się normom uczciwego zachowania oraz zasadzie wzajemności, na której oparty jest system ubezpieczeń społecznych. Pomimo krótkiego okresu opłacania składek przed urodzeniem dziecka ubezpieczona nosiła się z zamiarem dalszego uczestnictwa w systemie ubezpieczeń. Wbrew twierdzeniom organu rentowego czynności przez nią wykonywane nie były pozorne, co potwierdzają zgromadzone w sprawie dowody.

Oczywistym jest, że zgłoszenie danej osoby do ubezpieczeń społecznych, oprócz wypełnienia ustawowego obowiązku, ma na celu zapewnienie jej odpowiednich świadczeń. Brak jest jednak podstaw do formułowania generalnego wniosku, że podejmowanie działalności gospodarczej przez kobietę w ciąży i dokonane na tej podstawie zgłoszenie jej do ubezpieczeń jest sprzeczne z ustawą, co czyni je nieważnym. Sam zamiar uzyskania uprawnień, jakie wiążą się ze zgłoszeniem do ubezpieczeń, m. in. świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie jest niedozwolony, sprzeczny z prawem, jest konsekwencją wykonywanej działalności gospodarczej, której podjęcie w czasie ciąży, przy braku innej podstawy do ubezpieczenia społecznego, jest działaniem wręcz logicznym. Jeśli zatem zgłoszenie do ubezpieczeń nie nastąpiło z powodu zawarcia pozornej czynności prawnej lub w celu obejścia prawa, nie jest niezgodne ani z przepisami prawa, ani też zasadami współżycia społecznego.

Mając na uwadze powyższą argumentację Sąd stwierdził, że P. S. od dnia (...)prowadziła działalność gospodarczą spełniającą warunki ustalone ustawą Prawo przedsiębiorców. Oznacza to, że w spornym okresie podlegała ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu.

Mając powyższe na uwadze w oparciu o powołane wyżej przepisy oraz na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy w Lublinie orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelacje o wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Wyrok zaskarżył w całości.

Wyrokowi zarzucił:

1) Naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. DZ.U. z 2019r., poz. 300) w zw. z art. 3 ustawy z dnia 06.03.2018r. Prawo Przedsiębiorców (tj. DZ.U. z 2018r. poz. 646) i ustalenie, że

P. S. podlega jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą ubezpieczeniom społecznym od dnia (...)w sytuacji gdy, z całokształtu akt sprawy wynika, że działania podejmowane przez ubezpieczoną w okresie od(...) były działaniami pozorującymi prowadzenie działalności gospodarczej skierowanymi na uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia chorobowego;

2) Naruszenie prawa materialnego poprzez zastosowanie art. 2a ustawy systemowej w sytuacji gdy działania wnioskodawczyni należało zakwalifikować jako naruszenie zasady równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, w tym zasady solidaryzmu ubezpieczeń społecznych i przysługiwania proporcjonalnych świadczeń w zależności od wymaganego okresu oraz wysokości opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne;

3) Naruszenie prawa procesowego – art. 233§ 1 kpc wyrażające się w przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów, poprzez przyjęcie za udowodniony fakt prowadzenia przez wnioskodawczynię działalności gospodarczej w sytuacji, gdy z materiału dowodowego nie wynika, aby ubezpieczona wykonywała czynności, które noszą cechy działalności gospodarczej.

Podnosząc powyższe zarzuty wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni wnosiła o jej oddalenie w całości, twierdząc, że posiadała ważny tytuł do objęcia jej spornymi ubezpieczeniami społecznymi w związku z wykonywaną działalnością gospodarczą.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna a podniesione zarzuty zasługują na uwzględnienie.

Rację ma apelujący, że Sąd orzekający przy rozpoznaniu niniejszej sprawy dopuścił się naruszenia przepisów prawa procesowego, skutkiem czego doszło do niewłaściwego zastosowania norm prawa materialnego. Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe zakreślone ramami zgłoszonych wniosków dowodowych, jednakże przy ocenie dowodów przekroczył granice swobodnej oceny, wynikającej z art. 233 §1 kpc.

Rozpoznawana sprawa dotyczyła ustalenia, czy P. S. podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od (...) Zatem, aby tego dokonać, w pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć, czy faktycznie prowadziła ona działalność gospodarczą w w/w okresie. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą. Obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym (art. 12 ust. 1 ustawy systemowej). Natomiast dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10 (art. 11 ust. 2 ustawy systemowej). Na podstawie art. 13 pkt 4 ustawy systemowej obowiązek ubezpieczenia powstaje z dniem rozpoczęcia działalności rodzącej obowiązek ubezpieczenia do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności.

W art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy systemowej wskazano, iż za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się osobę prowadzącą tę działalność na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych.

Zgodnie z art. 3 ustawy Prawo Przedsiębiorców (tj. DZ.U. z 2018r. poz. 646) działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. Zgłoszenie i sam wpis do ewidencji działalności gospodarczej stanowi tylko podstawę rozpoczęcia pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu jej legalizacji i nie jest zdarzeniem ani czynnością utożsamianą z podjęciem takiej działalności. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 czerwca 2013 r., III AUa 1928/12). Określenie przez samego przedsiębiorcę daty rozpoczęcia działalności gospodarczej wpisywanej do ewidencji powoduje jednak powstanie

domniemania faktycznego, że z tą datą działalność gospodarcza została podjęta i jest prowadzona aż do czasu jej wykreślenia z ewidencji. Domniemanie faktyczne ma znaczenie dowodowe i może być obalone, co oznacza, iż okres prowadzenia działalności gospodarczej wynikającej z wpisu do ewidencji może być korygowany, lecz czynność ta musi być powiązana z wynikami postępowania dowodowego.

Podstawowe znaczenie dla objęcia ubezpieczeniami społecznymi ma fakt rzeczywistego wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej w sposób ciągły i o charakterze zarobkowym. Nawet wykonywanie niektórych czynności związanych z przedmiotem zarejestrowanej działalności gospodarczej nie zawsze będzie świadczyć o zamiarze prowadzenia tej działalności w niekrótkim okresie. To zamiar, a więc prowadzenie działalności gospodarczej w sposób zorganizowany i ciągły, ma znaczenie przy ocenie tego, jaki charakter należy nadać działaniom podejmowanym przez przedsiębiorcę w całym okresie prowadzenia działalności gospodarczej. O ile ciągłość wykonywania działalności nie musi polegać w każdym przypadku na codziennym podejmowaniu czynności związanych z przedmiotem tej działalności, to jednak ważne jest, aby czynności te charakteryzowała powtarzalność, która miałaby istotny wpływ na funkcjonowanie działalności gospodarczej od momentu jej zarejestrowania. W tym też przejawia się zamiar prowadzenia tej działalności. Rozpoczęcie działalności gospodarczej powinno być działaniem konsekwentnym i przemyślanym pod względem organizacyjnym, technicznym, ekonomicznym, finansowym, marketingowym, handlowym. Działalność gospodarcza to prawnie określona sytuacja, którą trzeba oceniać na podstawie zbadania konkretnych okoliczności faktycznych, wypełniających znamiona tej działalności lub ich niewypełniających. Prowadzenie działalności gospodarczej jest zatem kategorią obiektywną, niezależnie od tego, jak działalność tę ocenia sam prowadzący ją podmiot i jak ją nazywa oraz czy dopełnia ciężących na nim obowiązków z tą działalnością związanych, czy też nie.

W orzecznictwie wypracowany został katalog cech, które muszą zaistnieć w danych okolicznościach faktycznych, aby uprawniona była ocena określonej aktywności osoby fizycznej jako działalności gospodarczej stanowiącej tytuł do objęcia ubezpieczeniami społecznymi. Za definiujące taką działalność uznaje się cechy takie jak profesjonalność, samodzielność, cel zarobkowy, podporządkowanie regułom opłacalności i zysku (lub zasadzie racjonalnego gospodarowania), trwałość prowadzenia, wykonywanie w sposób zorganizowany i uczestniczenie w obrocie gospodarczym (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., sygn. III CZP 40/91, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 1991 r., sygn. III CZP 117/91 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2005 r., sygn. III CZP 88/04).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, pomimo przedstawienia określonych dowodów, ubezpieczona nie wykazała, aby prowadziła zawodową działalność gospodarczą w celach zarobkowych, w oparciu o zasadę racjonalnego gospodarowania w sposób ciągły. Nie dowiodła, aby rozpoczęcie działalności było działaniem z jej strony konsekwentnym i przemyślanym po względem organizacyjnym, technicznym, ekonomicznym, marketingowym, handlowym, finansowym itd. Nadto, działalność ta nie wykazywała tendencji rozwojowej. Ubezpieczona nie wykazała woli (zamiaru) prowadzenia rzeczywistej działalności gospodarczej, a podjęte działania miały na celu wyłącznie pozorację takiego stanu rzeczy.

Bezsporne jest, że P. S. od (...) posiadała wpis w (...) uprawniający do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie sprzedaży detalicznej wyrobów tekstylnych, odzieży i obuwia prowadzonej na straganach i targowiskach. Wpis ten uprawniał do sprzedaży detalicznej dowolnych nowych lub używanych towarów. Jednocześnie z datą uprawniającą do podjęcia działalności gospodarczej wnioskodawczyni zgłosiła się z tego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. W dokumentach rozliczeniowych za miesiące 09 - 12 2018r. wykazała podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 2665,80zł. W chwili dokonania wpisu wnioskodawczyni była w 7 miesiącu ciąży. Przerwała studia pielęgniarские a więc zrezygnowała z obranej drogi zawodowej po zdobyciu licencjatu. W dniu 25.10.2018 roku A. S. wyjechała do Belgii do swojego partnera, tam (...) urodziła dziecko i mieszkała przez kolejne miesiące. Pozostawiła swojej matce upoważnienie do podpisywania dokumentów, wniosków, odbierania zaświadczeń, wszelkich informacji dotyczących jej i jej firmy w ZUS. Po porodzie zgłosiła roszczenie o zasiłek macierzyński. W dniu 15.12.2018r. do Belgii wyjechała matka wnioskodawczyni.

Na okoliczność przedmiotu prowadzonej a działalności gospodarczej wnioskodawczyni przedłożyła dwie faktury zakupu w (...)sp. z o.o. towarów, które miały być sprzedawane w ramach handlu obwoźnego. Z pierwszej faktury z 10.09.2018r. wynika, że jako podmiot gospodarczy wnioskodawczyni dokonała zakupu na kwotę 252,05zł. brutto: 3 kufrów, 1 słoja do ogórków, naczynia do zapiekania, kompletu 6 szklanek, 2 sztuk serwetek, 4 kadzidełek zapachowych i 4 sztuk torebek. Druga faktura z 19.09.2018r. obejmowała zakup 2 kufrów i 5 kadzidełek za kwotę 122,19 zł. Jednocześnie w ewidencji wnioskodawczyni wykazała za wrzesień 2018 roku przychód w kwocie 891,00zł jako pochodzący z prowadzonej działalności. W październiku 2018 roku wnioskodawczyni udokumentowała 4 fakturami z dnia 04.10., 09.10., 12.10. i 19.10 zakup towarów przeznaczonych do dalszej odsprzedaży na kwotę ok 2070,00zł. Faktury obejmowały zakupy sztucznych kwiatów i liści, drutu, doniczek, misek, kufra. Przychód ze sprzedaży przetworzonych z tego produktów zawierał się w kwocie 5070,00zł. W listopadzie 2018 roku nie dokonywano już żadnych zakupów towarów, które związane byłyby z prowadzoną działalnością. Udokumentowano zaś przychody osiągnięte od 03.11.2018r. do 15.11.2018r. na kwotę 699,00zł. Łącznie wnioskodawczyni zadeklarowała do Urzędu Skarbowego z działalności gospodarczej przychód w kwocie 6660,00zł. Z tytułu prowadzonej działalności nie powstał obowiązek zapłaty podatku gdyż kwota ustalonego podatku ryczałtowego była niższa niż odliczenia.

Po 15 listopada 2018 roku nie dokumentowano już żadnych przychodów z działalności gospodarczej.

Wnioskodawczyni jak i wskazani przez nią świadkowie czyli matka i wuj, będący osobami dla niej bliskimi twierdzili, że wnioskodawczyni sprzedawała na targowiskach zakupione wcześniej towary, z tym że nadawała im nową estetykę, podnosząc ich wartość. Towary przewoziła korzystając z samochodu swojej matki, nie odliczała kosztów związanych z korzystaniem z auta. Ponadto przy prowadzeniu działalności gospodarczej pomagała jej matka, która sprzedawała towary po wyjeździe wnioskodawczyni. Wcześniej matka miała własną działalność gospodarczą – kwiaciarnię i sklep spożywczy.

Sąd Apelacyjny w przeciwieństwie do Sądu Okręgowego dokonał odmiennej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Sąd nie uznał za wiarygodne zeznań świadków ani wnioskodawczyni. Nie ulega wątpliwości, że zostały wytworzone dokumenty mające świadczyć o wykonywaniu działalności gospodarczej - jednakże zdaniem Sądu nie są one wystarczające do przyjęcia, w sposób nie budzący wątpliwości, że działania wnioskodawczyni wyczerpują legalną definicję prowadzenia działalności gospodarczej dającej tytuł do objęcia ubezpieczeniami. Zeznania świadków chociaż zgodne z twierdzeniami wnioskodawczyni oraz wytworzoną dokumentacją nie są przekonywujące ani obiektywne. Zeznania złożone zostały przez osoby bliskie, zainteresowane korzystnym rozstrzygnięciem sporu dla wnioskodawczyni. Zwłaszcza dotyczy to matki – M. S., która mając upoważnienie do prowadzenia spraw organizacyjnych związanych z działalnością wnioskodawczyni prowadząc księgowość i rozliczenia dokonywała wpisów w dokumentacji a w rzeczywistości w dużej mierze faktycznie działalność wykonywała. Już wcześniej w ramach prowadzonej przez siebie osobistej działalności gospodarczej związanej z prowadzeniem kwiaciarni nabyła umiejętności wykonywania stroików z kwiatów i sprzedawała je. Wnioskodawczyni przyznała, że matka udzielała jej pomocy od początku po zarejestrowaniu działalności oraz ją kontynuowała gdy wnioskodawczyni wyjechała do Belgii. M. S. zaprzestała realizowania działalności w momencie gdy P. S. urodziła dziecko. Wówczas wyjechała do wnioskodawczyni. W tej sytuacji wątpliwa jest wiarygodność zeznań J. P. (1), także związanego blisko z wnioskodawczynią i jej matką.

Tymczasem zauważyć należy, że rozpoczęcie działalności gospodarczej w jakimkolwiek zakresie, a w szczególności związanej z handlem - w sensie organizacyjnym w sposób naturalny i oczywisty wiąże się z koniecznością zgromadzenia określonego rodzaju i pewnej ilości rzeczy przeznaczonych do dalszej odsprzedaży. Nie mogą to być wielkości mikroskopijne ale na tyle znaczące by utworzyć stoisko przyciągające uwagę na targowisku. Trudno podjąć sprzedaż towarów gdy nie posiada się w miarę szerokiego asortymentu.

U wnioskodawczyni przeważająca działalność miała polegać na sprzedaży detalicznej wyrobów tekstylnych, odzieży i obuwia. Nie został zakupiony chociażby jeden rodzaj tych wyrobów. Wnioskodawczyni nawet nie próbowała udowodnić, że miała zamiar sprzedawać tego typu rzeczy. Mimo, że wskazała, iż rozpoczęła działalność od 01 września to dopiero 10 września dokonała pierwszego zakupu towarów a kolejnego 19 września. Rodzaj zakupionych towarów

oraz ich ilość nie pozwala przyjąć, że posłużyły one jako przedmioty przeznaczone do dalszej zawodowej sprzedaży. Nawet jeżeli prowadzona działalność miała mieć niewielki rozmiar to zakup pojedynczych rzeczy nie wystarcza do stwierdzenia, że ich sprzedaż pozwoli uzyskać dochód i że na nich można oprzeć działalność handlową. Nie sposób przyjąć, że ubezpieczona faktycznie zamierzała obrać opisaną działalność za źródło zarobku. We wrześniu kupiła 5 kufrow, naczynie do zapiekania, słój do ogórków, komplet 6 szklanek, 2 opakowania serwetek, kadzidelka zapachowe i torebki. Przedmioty te raczej zostały zakupione do użytku domowego a nie do dalszej odsprzedaży. Zapisy w księdze przychodów dokumentujące sprzedaż we wrześniu w żaden sposób nie odzwierciedlają wartości zakupu tych przedmiotów i są niewiarygodne. Podobny wniosek wynika z analizy rodzaju i wartości towarów zakupionych w październiku i przychodów wskazanych jako osiągniętych z tytułu ich sprzedaży. Zakup określonej ilości sztucznych kwiatów i innych akcesoriów z nimi związanych przemawia za wnioskiem, że zostały nabyte pod kątem przygotowania stroików na 01 listopada. Jednak wnioskodawczyni wyjechała z kraju 25 października i była nieobecna w okresie wzmożonego popytu. Od wyjazdu nie sposób mówić o osobistym wykonywaniu działalności. Poza nieweryfikowalnymi zapisami w księdze przychodów nie ma żadnych dowodów na dalsze prowadzenie działalności. Zaprzestano gromadzenia towarów przygotowanych do dalszej działalności. Od połowy listopada nie odnotowano żadnych zdarzeń gospodarczych. Niewiarygodne są twierdzenia, że w imieniu wnioskodawczyni działalność wykonywała jej matka, mająca do tego upoważnienie. Przedłożony dokument upoważniał M. S. do składania wniosków i odbierania korespondencji, ale nie do wykonywania czynności gospodarczych związanych z prowadzoną działalnością. Z sekwencji zdarzeń wynika, że nie istniał trwały zamiar prowadzenia działalności. Nic nie wskazuje na to, że miała być wykonywana po porodzie. Krótkotrwałość utrzymania sytuacji pozorującej aktywność gospodarczą świadczy o tym, że działalność została zarejestrowana wyłącznie po to, by wnioskodawczyni uzyskała tytuł do objęcia jej ubezpieczeniami. Zamiarem ubezpieczonej wcale nie było prowadzenie zarobkowej działalności gospodarczej, lecz stworzenie jak najmniejszym kosztem pozorów jej prowadzenia przy jednoczesnym spełnieniu warunków umożliwiających uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Oczywiście ustawodawca nie wprowadził żadnego ograniczenia przy kwalifikowaniu podejmowanych działań jako działalności gospodarczej stanowiącej podstawę podlegania ubezpieczeniom społecznym w odniesieniu do ilości dokonywanych transakcji czy wielkości obrotu. Obowiązujące przepisy nie przewidują w tym zakresie żadnych limitów, które należałoby osiągnąć, aby kwalifikować dane czynności jako działalność gospodarczą skutkującą podleganiem ubezpieczeniom społecznym. W realiach niniejszej sprawy chodzi jednak o fakt, że krótkotrwałość i sposób działania ubezpieczonej nie pozwala na ustalenie jakoby działała ona w celu osiągnięcia zarobku o wymiernej wartości, mimo, że taki zarobek w dokumentacji wskazała.

Poza sporem jest, że stan ciąży podlega konstytucyjnej i ustawowej wzmożonej ochronie prawnej i nie może dyskryminować kobiety w uzyskaniu legalnej ochrony w stosunkach ubezpieczeń społecznych, ale też nie powinien jej premiować (uprzywilejowywać) ponad uznane standardy, wynikające z przepisów i zasad prawa ubezpieczeń społecznych. Mimo wszystko nie można godzić się na to, że krótko przed zajściem zdarzenia ubezpieczeniowego zarejestrowanie działalności gospodarczej i pozorowanie jej prowadzenia będzie prowadziło do uzyskiwania nienależnych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. W ocenie Sądu Apelacyjnego działalność prowadzona przez wnioskodawczynię nie spełniała wymogów z art. 3 ustawy Prawo Przedsiębiorców. Postępowanie dowodowe wykazało w szczególności, że P. S. nie miała zamiaru i w rzeczywistości nie prowadziła trwałej działalności gospodarczej w celu zarobkowym, a wykonane przez nią czynności miały na celu jedynie pozorowanie takiego stanu rzeczy. Wobec powyższego na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 13 pkt 4 ustawy systemowej nie podlegała ona obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą a w konsekwencji na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy ubezpieczeniu wypadkowemu oraz na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

Oczywistym jest, że zgłoszenie danej osoby do ubezpieczeń społecznych, oprócz wypełnienia ustawowego obowiązku, ma na celu zapewnienie jej odpowiednich świadczeń. Brak jest przy tym podstaw do formułowania generalnego wniosku, że podejmowanie działalności gospodarczej przez kobietę w ciąży i dokonane na tej podstawie zgłoszenie jej do ubezpieczeń jest sprzeczne z ustawą, co czyni je nieważnym. Sama chęć uzyskania uprawnień, jakie wiążą się ze zgłoszeniem do ubezpieczeń, m.in. świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie jest naganna ani niedozwolona. Jeśli

zatem zgłoszenie do ubezpieczeń nie nastąpiło z powodu zawarcia pozornej czynności prawnej lub w celu obejścia prawa, nie jest niezgodne ani z przepisami prawa, ani też zasadami współżycia społecznego.

Jednak zachowania skarżącej, polegające na instrumentalnym traktowaniu ubezpieczyciela w kształtowaniu swej sytuacji prawnej relatywnie do własnego interesu, zmierzające jedynie do tego, aby osiągnąć nieuzasadnione korzyści i to kosztem innych osób ubezpieczonych, pozostają w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego i są nieważne z mocy art. 58 § 2 kc.

W ocenie Sądu Apelacyjnego P. S. naruszyła swoim zachowaniem zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, wyrażoną w art. 2a ustawy systemowej, w tym zasadę solidaryzmu ubezpieczeń społecznych i przysługiwania proporcjonalnych świadczeń w zależności od wymaganego okresu oraz wysokości opłacanych składek na ubezpieczenia społeczne. Składki opłaciła przez okres 2 miesięcy po to, by przez wiele miesięcy korzystać z zasiłków macierzyńskich i rodzicielskich.

Mając na uwadze podniesione argumenty Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386§1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie. Orzeczenie o kosztach uzasadnia art. 98 kpc.